

Lovforslag nr. L 155. Fremsat den 6. marts 1991 af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om uddannelse af pædagoger

Kapitel 1

Uddannelsen

§ 1. Uddannelsen har til formål at uddanne pædagoger til at arbejde med børn, unge og voksne, herunder børn, unge og voksne med sociale vanskeligheder eller psykiske eller fysiske handicap.

Stk. 1. Uddannelsen skal give de studerende den teoretiske viden og praktiske erfaring, der er nødvendig for at kunne arbejde som pædagog, og skal bidrage til at fremme de studerendes personlige udvikling.

§ 2. Uddannelsen varer 3½ år og tilrettelægges således, at der veksles mellem undervisning på seminariet og praktik.

Stk. 2. Undervisningen på seminariet omfatter for alle studerende følgende fag: pædagogik, psykologi, sociale fag, sundhedsfag, dansk, musik, bevægelsesfag, værkstedsfag, drama, naturfag og faget kommunikation, organisation og ledelse. Fagene kan samles i følgende faggrupper: pædagogisk-psykologiske fag, social- og sundhedsfag og aktivitets- og kulturfag.

Stk. 3. Herudover kan seminariets undervisning omfatte andre studieaktiviteter.

Stk. 4. I uddannelsen indgår arbejde med et eller flere specialer.

Stk. 5. Praktikken omfatter øvelsespraktik og lønnet praktik.

Stk. 6. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om uddannelsen, herunder om de studerendes pligt til at deltage i seminarieundervisningen og øvelsespraktikken og om uddannelsens afslutning.

§ 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om, at studerende med særlige uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige forudsætninger fritages for dele af uddannelsen. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om fritagelse for dele af uddannelsen af helbredsmæssige grunde.

§ 4. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter efter forslag fra praktikpladsudvalgene, jf. § 18, antallet af uddannelsespladser på seminarierne.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om adgangen til uddannelsen og om optagelsen på seminarierne.

§ 5. Undervisnings- og forskningsministeren kan i særlige tilfælde fravige lovens bestemmelser om uddannelsen, hvis det sker for at fremme forsøgs- og udviklingsarbejde.

Kapitel 2

Institutionerne

§ 6. Undervisningen foregår på statsseminarier eller på private seminarier, der af undervisnings- og forskningsministeren er godkendt til at uddanne pædagoger.

Stk. 2. Et privat seminarium skal være en selvvejende institution eller udgøre en del af en sådan med vedtægter godkendt af ministeren.

§ 7. For at opnå godkendelse skal seminarier indgå som et hensigtsmæssigt led i en landsomfattende planlægning til opfyldelse af konstaterede eller forventede behov for uddannelsen.

Stk. 2. En godkendelse kan tilbagekaldes, hvis der ikke længere er behov for seminariet, eller hvis seminariet ikke overholder de af undervisnings- og forskningsministeren fastsatte regler eller givne pålæg.

§ 8. Et seminarium ledes af en rektor under ansvar over for en bestyrelse.

§ 9. Bestyrelsen sammensættes således, at flertallet af medlemmer kommer fra de uddannede pædagogers arbejdsområder og fra lokalsamfundet.

Stk. 2. Ved private seminarier skal bestyrelsens sammensætning fremgå af institutionens vedtægter.

Stk. 3. Ved statsseminarier bestemmer ministeren bestyrelsens sammensætning.

Stk. 4. Ministeren kan fravige bestemmelsen i stk. 1 for private seminarier, der var godkendt før lovens ikrafttræden.

§ 10. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af seminariet. Bestyrelsen fastlægger seminariets studieordning efter forslag fra rektor. Bestyrelsen varetager seminariets interesser som uddannelsesinstitution og fastlægger linierne for seminariets udadvendte virksomhed og for dets udvikling på længere sigt.

Stk. 2. Ved private seminarier ansætter og afskediger bestyrelsen seminariets rektor og efter forslag fra rektor seminariets øvrige medarbejdere. Ansættelse af rektor skal godkendes af undervisnings- og forskningsministeren. Bestyrelsen kan bemyndige rektor til at ansætte og afskedige seminariets øvrige medarbejdere.

Stk. 3. Ved statsseminarier afgiver bestyrelsen indstilling til ministeren om ansættelse og afskedigelse af seminariets rektor. Bestyrelsen ansætter og afskediger efter forslag fra rektor seminariets øvrige medarbejdere, medmindre andet følger af reglerne i tjenestemandsløvgivningen. Bestyrelsen kan bemyndige rektor til at træffe afgørelse i disse sager.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om lærernes kvalifikationer.

§ 11. Rektor er seminariets pædagogiske leder og varetager desuden den daglige administrative og økonomiske ledelse af seminariet.

§ 12. Hvert seminarium nedsætter et eller flere råd, der repræsenterer medarbejderne og de

studerende. Bestyrelsen fastsætter repræsentanternes antal efter udtalelse fra de berørte parter.

Stk. 2. Rådene er rådgivende for seminariets ledelse efter retningslinier, der fastlægges af bestyrelsen.

§ 13. Staten yder støtte til godkendte private seminarier efter reglerne i lov om statsstøtte til visse private seminarier (seminariestøtteloven).

Kapitel 3

Tilvejebringelse af praktikpladser

§ 14. Amtsrådet og kommunalbestyrelserne skal i samarbejde stille egnede praktikpladser til rådighed for uddannelsen i overensstemmelse med det fastsatte antal uddannelsespladser, jf. § 4, stk. 1, og med de regler, der er fastsat i medfør af § 2, stk. 6.

Stk. 2. Statslige institutioner og private institutioner, der modtager statstilskud, er forpligtet til at stille egnede praktikpladser til rådighed for øvelsespraktikken.

§ 15. Bestemmelserne om amtskommuner i denne lov gælder tilsvarende for Københavns og Frederiksberg kommuner.

§ 16. Amtsrådet nedsætter et praktikpladsudvalg. Udvalgets medlemmer udpeges således: Kommunalbestyrelserne i amtsråds kredsen 3
Amtsrådet 1
De færdiguddannedes organisationer 2

Stk. 2. Rektorerne for seminarierne i amtskommunen er tilforordnet praktikpladsudvalget.

Stk. 3. Praktikpladsudvalgets formand vælges af og blandt de kommunale medlemmer.

Stk. 4. Praktikpladsudvalget fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 5. Amtsrådet stiller sekretariatsbistand til rådighed for praktikpladsudvalget.

§ 17. Flere amtsråd kan efter overenskomst nedsætte et fælles praktikpladsudvalg i stedet for et praktikpladsudvalg efter § 16. Antallet af medlemmer skal fastsættes i samme forhold som efter § 16, stk. 1.

§ 18. Ud fra en vurdering af det fremtidige behov for færdiguddannede pædagoger i området og muligheden for at skaffe praktikpladser på institutionerne afgiver praktikpladsudvalget

forslag til undervisnings- og forskningsministeren om antallet af uddannelsespladser på seminarierne.

Stk. 2. Praktikpladsudvalget koordinerer arbejdet med at tilvejebringe praktikpladser. Udvalget træffer beslutning om fordeling af praktikpladserne mellem seminarierne, der har pligt til at udnytte dem.

Stk. 3. Et praktikpladsudvalg kan indgå aftale med et andet praktikpladsudvalg om at udnytte praktikpladser, der er tilvejebragt af det andet praktikpladsudvalg.

§ 19. Seminariernes rektorer fordeler de studerende mellem de anviste praktiksteder, der har pligt til at modtage dem.

§ 20. Diakonhøjskolen i Århus har efter nærmere aftale med det praktikpladsudvalg, der fordeler praktikpladser mellem seminarierne i Århus Amtskommune, ret til at få stillet praktikpladser til rådighed for diakonelever.

Kapitel 4

Efter- og videreuddannelse

§ 21. Seminarierne kan udbyde efter- og videreuddannelse til pædagoger og andre, der varetager tilsvarende arbejdsopgaver.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler herom, herunder om betaling for deltagelse i undervisningen.

Kapitel 5

Klage

§ 22. Et seminariums afgørelser efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af loven kan påklages til undervisnings- og forskningsministeren.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om adgangen til at klage og kan herunder bestemme, at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Kapitel 6

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 23. Loven træder i kraft den 1. januar 1992. Bestemmelserne i kapitel 2 – 4 træder dog i kraft den 1. august 1991.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte overgangsregler for studerende, der er begyndt på deres uddannelse før den 1. august 1992.

§ 24. Undervisnings- og forskningsministeren kan for perioden indtil den 31. januar 1996 fastsætte regler om særligt tilrettelagte uddannelsesforløb for personer med særlige uddannelses- og beskæftigelsesmæssige forudsætninger. Ministeren kan i denne forbindelse fravige reglerne i lov om åben uddannelse.

§ 25. Lov om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 10. november 1986, ophæves.

Stk. 2. I § 1, stk. 1, i lov om statsstøtte til visse private seminarier, jf. lovbekendtgørelse nr. 505 af 29. juni 1990, ændres »private husholdningsseminarier« til: »private seminarier, der uddanner ernærings- og husholdningsøkonomer« og »private børnehave- og fritidspædagogseminarier« til: »private seminarier, der uddanner pædagoger«.

Stk. 3. I § 14, stk. 2, i lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 817 af 6. december 1990, udgår »om uddannelsen af socialpædagoger og«. Lovens § 14, stk. 3 og 4, ophæves.

§ 26. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

A. Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget

1.1. Det pædagogiske arbejdsområde har igennem de seneste år været kendetegnet ved målsætninger om forebyggelse, decentralisering, integration, normalisering, fleksibilitet, selvforvaltning, brug af egne ressourcer og af-institutionalisering. De traditionelle sektor- og faggrænser er under nedbrydning, hvilket betyder, at pædagogisk arbejde i stigende omfang finder sted på tværs af de traditionelle grupperinger af børn, unge og voksne samt institutionstyper.

Et arbejdsområde under fortsat udvikling og omstrukturering stiller krav om øget fleksibilitet og omstillingsparathed hos den pædagogiske arbejdskraft. På det pædagogiske arbejdsmarked er der allerede i dag sket en betydelig glidning mellem grupper med forskellige pædagogiske uddannelser, og der er i øvrigt fælles ansættelsesområde, bortset fra børnehaveklasseerne.

Udviklingen må forventes at fortsætte i de kommende år, således at der vil blive behov for en større andel af det pædagogisk uddannede personale med de generelle og alsidige kvalifikationer, som skal til for at yde en kvalificeret indsats i forhold til vekslende grupper af børn, unge og voksne, i vekslende rammer for arbejdet og med kvalitative ændringer af arbejdsopgavernes karakter.

På den baggrund nedsatte undervisnings- og forskningsministeren den 2. februar 1990 et Udvalg vedrørende Pædagoguddannelserne med ekspeditionssekretær Eva Caspersen, Aalborg, som formand. Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund og Socialpædagogernes Landsforbund, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark og Københavns og Frederiksberg kommuner blev repræsenteret i udvalget sammen med Undervisnings- og Forskningsministeriet og Socialministeriet.

Udvalget fik til opgave at »udarbejde forslag til en fremtidig struktur for de nuværende uddannelser (børnehavepædagoguddannelsen, fritidspædagoguddannelsen og socialpædagoguddannelsen) med henblik på at sikre størst mulig kvalitet og mobilitet i uddannelserne bl.a. med henblik på at imødekomme

og støtte de igangværende omstillingsprocesser i socialektoren, skolesektoren og fritidssektoren.«

Udvalget skulle herunder stille forslag om ændringer i uddannelsernes indhold og om en samordning af uddannelserne med fælles uddannelseselementer. Udvalget skulle bl.a. undersøge mulighederne for at styrke den praktiske del af uddannelsesperioden, f.eks. gennem et praksisår, og det skulle i denne forbindelse vurderes, hvordan uddannelsernes teoretiske del kunne tilrettelægges, uden at den faglige kvalitet hos de uddannede blev reduceret.

I tilknytning hertil skulle udvalget udarbejde en redegørelse for de økonomiske og andre ressourcemæssige konsekvenser for såvel stat som kommuner inden for de gældende økonomiske rammer.

Et enigt udvalg afgav i november 1990 *betænkning nr. 1213/1990* om »En fælles pædagoguddannelse«.

Lovforslagets bestemmelser om uddannelsen er i overensstemmelse med udvalgets forslag, jfr. afsnit 2 nedenfor.

1.2. Med indførelse af et nyt system for sammenhængende økonomisk og pædagogisk styring (mål- og rammestyring) inden for seminarieområdet vil styringen af pædagoguddannelserne skulle foregå efter samme principper som for andre videregående uddannelser.

Lovforslaget følger stort set samme styringsmodel som lov om uddannelse til ernærings- og husholdningsøkonom (lov nr. 212 af 5. april 1989), lov om uddannelse til håndarbejds lærer (lov nr. 318 af 16. maj 1990) og det forslag til lov om uddannelse af lærere til folkeskolen, som er fremsat den 30. januar 1991 (lovforslag nr. L 98).

1.3. Børnehave- og fritidspædagoguddannelserne er reguleret ved lov om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 10. november 1986. Lovgrundlaget for socialpædagoguddannelsen er § 14 i lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 817 af 6. december 1990.

Der er 4 statsjede socialpædagogiske seminarier, Haderslev og Jelling statsseminarier, der tillige uddanner lærere til folkeskolen, og Gedved og Ranum statsseminarier, der tillige omfatter kursus til højere forberedelseseksamen. Der findes 11 private social-

pædagogiske seminarier og 21 private børnehave- og fritidspædagogseminarier, hvoraf det ene udgør en afdeling af Hjørring Seminarium. Der er i alt 34 seminarier, da Ikast-Seminarieret rummer både fritidspædagoguddannelsen og socialpædagoguddannelsen, og seminarieret i Esbjerg omfatter alle tre uddannelser.

De private seminarier er 100% statsstøttede. Børnehave- og fritidspædagogseminarierne modtager statstøtte med hjemmel i lov om statsstøtte til visse private seminarier, jf. lovbekendtgørelse nr. 505 af 29. juni 1990; socialpædagogseminarierne modtager støtte med hjemmel i de årlige bevillingslove.

2. Hovedpunkterne i lovforslaget

Lovforslaget følger som nævnt forslagene i betænkning nr. 1213 1990.

Lovforslaget stiller forslag om, at børnehave- og fritidspædagoguddannelserne og socialpædagoguddannelsen lægges sammen til en fælles uddannelse. Uddannelsen er en enhedsuddannelse uden grendeling i uddannelsesforløbet, men med en såkaldt »mild« specialisering. Uddannelsen skal give den studerende et bredt fagligt fundament, således at den studerende er kvalificeret til at varetage pædagogiske arbejdsopgaver på tværs af foranstaltningsformer og institutionstyper. Gennem den individuelle praktikplacering, speciale og andre studieaktiviteter skal den studerende dog have mulighed for at fordybe sig både fagligt og pædagogisk i særlige problemstillinger inden for det pædagogiske arbejdsområde.

Den fælles pædagoguddannelse skal således kvalificere til at varetage pædagogiske arbejdsopgaver, uanset om arbejdsopgaverne vedrører børn, unge eller voksne, og uanset om disse mennesker eventuelt har sociale vanskeligheder eller fysiske eller psykiske handicap. Uddannelsen vil også kunne kvalificere til nye arbejdsopgaver, f.eks. inden for ældreområdet og psykiatriområdet.

I forhold til de nuværende uddannelser forlænges uddannelsen med et halvt år til 41 måneder eller ca. 3½ år. Uddannelsen tilrettelægges som en vekseluddannelse skiftende mellem teoretisk undervisning og praktik i forholdet 2:1.

Den teoretiske uddannelse foregår på seminarier, der enten er statslige institutioner eller selvejende institutioner, hvis driftsudgifter afholdes af staten.

Den praktiske del af uddannelsen henlægges til institutioner under amtskommuner og kommuner eller eventuelt andre institutioner. Amtsrådet og kommunalbestyrelserne i amtsråds kredsen, hvor seminarierne er beliggende, pålægges en forpligtelse til at sørge for, at der er et tilstrækkeligt antal egnede praktikpladser til rådighed for de studerende, der er optaget på seminarierne, enten på egne institutioner eller på

institutioner, som de indgår aftale med, jfr. lovforslagets § 14, stk. 1.

Praktikstederne kan enten være institutioner, der drives af kommunen eller amtskommunen selv, eller andre institutioner, som er forpligtet til at stille pladser til rådighed. Hvor der mellem en kommune eller amtskommune og en selvejende institution er indgået en egentlig driftsoverenskomst, kan det være naturligt, at dette indgår som et vilkår heri. Også med andre institutioner, f.eks. private skoler med børnehaveklasser og/eller skolefritidsordninger eller institutioner under kriminalforsorgen m.v., vil der kunne indgås aftaler om praktikpladser. Sådanne private skoler vil i øvrigt være omfattet af praktikpladsforpligtelsen efter § 14, stk. 2.

12 uger af praktiktiden tænkes anvendt til øvelsespraktik som i de hidtidige uddannelser, hvor de studerende er under egentlig oplæring og derfor ikke får løn, men uddannelsesstøtte efter reglerne herom.

Herudover indføres 2 perioder af tilsammen 1 års varighed med lønnet praktik, hvor de studerende forudsættes at kunne yde en arbejdsindsats og derfor aflønnes af praktikstedet.

Institutionen får ansvar for at vejlede praktikanten i såvel øvelsespraktik som lønnet praktik. Praktikanten bevarer dog sin tilknytning til seminarieret, bl.a. gennem det såkaldte teoriindkald.

I mindst én af praktikperioderne gennemfører den studerende et praktikforløb med børn, unge eller voksne med sociale, fysiske eller psykiske handicap. Mindst én af praktikperioderne gennemføres inden for det brede normalområde. Den tredje praktikperiode placeres efter den studerendes valg, så vidt det er muligt.

Der foreslås etableret et regionalt samarbejde mellem amtsråd og kommunalbestyrelser i amtsråds kredsen, dels om sikringen af praktikpladser, dels om en fælles indstilling til Undervisnings- og Forskningsministeriet om fastsættelsen af antallet af uddannelsespladser på seminarierne. Samarbejdet skal foregå i regionale praktikpladsudvalg, der foreslås nedsat af amtsrådet.

3. Økonomiske konsekvenser

Forslaget til en fælles pædagoguddannelse er tilpasset den nuværende udgiftspolitik og de givne budgetrammer. Inden for disse rammer tilstræber forslaget dels at opretholde kvaliteten i uddannelsen og om muligt forøge kvalitetsniveauet og dels at styrke såvel den teoretiske som den praktiske uddannelsesindsats. Forslaget medfører ikke øgede udgifter, men tværtimod væsentlige besparelser. Disse mål fremmes ved:

- forlængelse af uddannelsen med 6 måneder og inddragelse af ca. 2,4 måneder af den nuværende undervisningsfrie tid, således at undervisningstiden reelt øges med i alt 8,4 måneder. Den normerede SU-tid udnyttes herved næsten 100%.
- omlægning fra en SU-finansieret praktik til en hovedsagelig lønnet praktik og samtidig afskaffelse af hidtidige honorarordninger m.v. (60 mill. kr.) under praktik, hvoraf en del (35 mill. kr.)
- dels overføres til den teoretiske undervisning (30 mill. kr.) og
- dels afsættes permanent til forsøgs- og udviklingsvirksomhed (5 mill. kr.).

På langt sigt forventes følgende årlige besparelser, idet fuldt gennemslag forventes i 1996, såfremt uddannelsen igangsættes 1. august 1992:

<i>Driftsbudgettet seminarierne:</i>	mill. kr.
Bortfald af praktikvederlag og vikarrefusion m.v.	60
Bloktilskudsregulering – som kompensation herfor	÷ 20
Merudgifter til den teoretiske undervisning ..	÷ 30
Forsøgs- og udviklingsmidler	÷ 5
<hr/>	
Besparelse, netto	5

Statens Uddannelsesstøtte:

Besparelse ved omlægning til lønnet praktik ..	45
<hr/>	
Besparelser i alt	50

Omlægningen til lønnet praktik forudsættes at være udgiftsneutral for amtskommunerne og kommunerne. Praktikken forudsættes at være selvfinansierende inden for den enkelte amtskommune og den enkelte kommune og, hvor det er muligt, på det enkelte praktiksted.

Praktikanternes aflønning fastsættes ved overenskomst mellem de kommunale arbejdsgiverparter og de respektive personaleorganisationer ud fra værdien af det arbejde, som de udfører i stedet for andet personale. Praktikantlønnen kan som hovedregel finansieres ved en konvertering af timer fra andet personale eller af lønmidler til vikar eller lignende. Personalegennemstrømningen viser, at konverteringen vil kunne ske ved naturlig afgang.

Hvor uddannelsesmæssige hensyn taler for eller nødvendiggør praktikantplacering på steder, hvor normeringerne ikke tillader timekonvertering, kan praktikantlønnen finansieres ved at reducere i bevilningerne til samtlige institutioner i (oftest) amtskommunen eller i primærkommunen. Oprettelsen af så-

danne praktikantstillinger indebærer en opnormering på praktikstedet, der finansieres ved besparelser fordelt på flere institutioner.

Som kompensation for bortfald af praktikvederlag og betaling for konferencetimer forudsættes oprettet en lønpulje på 35 mill. kr. (lønniveau 1. april 1990). Puljen fremskaffes ved tilførsel af 20 mill. kr. fra Undervisnings- og Forskningsministeriet via en bloktilskudsregulering, og ved at amterne og kommunerne under ét frigør 15 mill. kr. Lønpuljen fordeles imellem samtlige de personaleorganisationer, som er inddraget i praktikordningen. Vejledning og uddannelse af praktikanter i øvelsespraktikken og den lønede praktik indgår herefter som en del af pædagogernes normale arbejdsforpligtelse.

Som nævnt indebærer forslaget, at undervisningstiden udvides med 8,4 måneder, hvoraf 4 måneder er udvidet teoritid. Som følge heraf vil bestanden af studerende alt andet lige blive forøget. Undervisningen af den forøgede studenterbestand vil blive tilrettelagt således, at dette ikke kræver større lokalemæssige udvidelser.

Uddannelsesforslagets økonomi fremlægges som en afbalanceret helhed, hvor de enkelte elementer forudsætter hinanden og forudsættes realiseret som en helhed inden for rimeligt stabile rammer. Da reformen i sig selv fører til væsentlige besparelser, som gradvist udmøntes i indkøringsfasen, forudsætter uddannelsesforslaget, at der ikke vil være grundlag for selektive besparelser, mens reformen gennemføres, det vil sige inden for en 5-årig periode.

Besparelserne på Statens Uddannelsesstøtte indhentes dog så tidligt som muligt.

B. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 2

Til stk. 1

Uddannelsen forudsættes i den kommende rammebekendtgørelse fastsat til 41 måneder, heraf 29 måneder med SU. Forholdet mellem teori og praktik er 2:1.

Til stk. 2

Med de fag, der er opregnet først, kommer uddannelsen til at omfatte alle de fag, der indgår i børnehave- og fritidspædagoguddannelserne og socialpædagoguddannelsen. Disse fag kan samles i faggrupper som angivet.

Hertil kommer et nyt fag, der udgør sin egen faggruppe: Kommunikation, organisation og ledelse. Formålet hermed er at styrke pædagogernes evne til

at løse organisatoriske og samarbejds-mæssige opgaver.

Til stk. 3 og 4

Uddannelsesforløbet for de studerende i den fælles pædagoguddannelse vil grundlæggende være ens, men de studerende skal have indflydelse på deres eget studieforløb ved valget af praktiksted, speciale og andre studieaktiviteter og derigennem kunne fordybe sig både fagligt og pædagogisk i særlige emner og problemstillinger inden for det pædagogiske arbejdsfelt.

Til stk. 5

Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Til stk. 6

I rammebekendtgørelsen om uddannelsen vil der bl.a. blive stillet øgede evalueringskrav i forhold til kravene i de nuværende uddannelser.

Der vil tillige blive åbnet mulighed for, at ministeren i særlige tilfælde kan fravige de almindelige regler om uddannelsen, herunder reglerne om praktikens omfang og tilrettelæggelse, hvis forudsætningerne vedrørende tilvejebringelse af praktikpladser mod forventning i enkelte tilfælde ikke opfyldes for allerede optagne studerende.

Til § 3

De kommende regler i uddannelsesbekendtgørelsen om merit (fritagelse for dele af uddannelsen på grund af særlige uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige forudsætninger) vil lægge vurderingen af ansøgerens kvalifikationer i de konkrete tilfælde ud til seminarierne.

Merit skal sikre overgangsmuligheder mellem uddannelserne og bidrage til så vidt muligt at undgå dobbeltuddannelse. Personer, der kan dokumentere særlige kvalifikationer, som helt eller delvis modsvarer elementer i pædagoguddannelsen, kan få en tilsvarende afkortning af uddannelsen. Seminarierne skal foretage individuelle vurderinger med henblik på, at ansøgerens konkrete kvalifikationer tages i betragtning.

Der foreslås i øvrigt for en overgangsperiode fastsat regler om et kortere, særligt tilrettelagt uddannelsesforløb for personer med særlige uddannelses- og beskæftigelsesmæssige forudsætninger. Herom henvises til § 24.

Til § 4

Til stk. 1

Som nævnt under de almindelige bemærkninger foreslås der etableret et regionalt samarbejde om fastsættelsen af antallet af uddannelsespladser på seminarierne og om tilvejebringelse af praktikpladser, jf. kapitel 3. Til grund herfor ligger følgende principper:

- Undervisningsministeriet fastlægger det samlede antal uddannelsespladser og fordelingen af antallet af uddannelsespladser på seminarierne, jf. § 4.
- Kommuner og amtskommuner nedsætter regionale praktikpladsudvalg, der afgiver indstillinger til Undervisnings- og Forskningsministeriet om antallet af uddannelsespladser for pædagoguddannelsen ud fra en samlet vurdering af regionens rekrutteringsbehov og muligheden for at skaffe praktikpladser til uddannelsen, jf. §§ 16-18.
- Kommuner og amtskommuner stiller praktikpladser til rådighed for pædagoguddannelsen svarende til antallet af uddannelsespladser, jf. §§ 14 og 15.

Til stk. 2

Med lovforslaget bortfalder det lovfæstede krav om, at man skal være fyldt 18 år for at blive optaget på et børnehave- eller fritidspædagogseminarium.

Der vil blive adgang til pædagoguddannelsen gennem de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser.

Til § 6

Til stk. 1

Der henvises til de almindelige bemærkninger, afsnit 1.3.

Til stk. 2

Det følger allerede af bestemmelserne i Seminaristøtteloven, at et privat seminarium for at opnå driftsstøtte fra staten skal være en selvejende institution med vedtægter godkendt af ministeren.

Til § 7

Bestemmelsernes indhold svarer til de gældende lovbestemmelser for en række selvejende uddannelsesinstitutioner.

Til § 8

I overensstemmelse med § 8 i lovforslaget om læreruddannelsen foreslås det fastsat, at et seminarium ledes af en rektor under ansvar over for en bestyrelse.

Til § 9

Sammensætningen af de private børnehave- og fritidspædagogseminariers bestyrelser er fastsat i insti-

tionens vedtægter. Bestyrelserne omfatter typisk repræsentanter for de kredse, der har stået bag seminariets oprettelse, herunder for kommuner, daginstitutionsforeninger og andre initiativtagere, men også for personaleorganisationer, praktikinstitutioner og andre med tilknytning til arbejdsområdet eller seminariet. I de socialpædagogiske seminariers bestyrelser har der efter de hidtidige regler været en større vægt af medlemmer udpeget af staten, amtskommuner og kommuner, men tillige en repræsentation for private kredse og personligt udpegede medlemmer. For begge institutionstyper gælder det, at repræsentanter for medarbejderne og de studerende har haft adgang til at deltage i bestyrelsens møder uden stemmeret.

Med den foreslåede udformning af § 9, stk. 1, åbnes der mulighed for at videreføre denne praksis. Det er dog ikke hensigten, at staten skal være repræsenteret i nogen af seminariernes bestyrelser.

For eksisterende private seminarier, hvis vedtægter ikke er i overensstemmelse med lovforslagets § 9, stk. 1, bør der være mulighed for, at ministeren kan godkende, at den hidtidige ordning opretholdes. Ministeren er indstillet på at meddele sådanne godkendelser, hvis seminariet ønsker det.

Statsseminarier har ikke tidligere haft bestyrelser. Det foreslås, at ministeren bestemmer sammensætningen af de enkelte bestyrelser. Sammensætningen kan variere fra sted til sted, svarende til de private seminariers vedtægter.

Til § 10

Til stk. 1

Der ønskes tillagt de enkelte seminarier større kompetence og dermed ansvar for tilrettelæggelsen af undervisningen inden for de centralt fastsatte rammer. Der skal her navnlig peges på, at bestyrelsen har kompetencen til at fastlægge seminariets studieordning efter forslag fra rektor, og hermed har mulighed for at markere institutionens holdning til, hvordan uddannelsen nærmere bør tilrettelægges.

Til stk. 2

Bestemmelsen er ny og svarer til § 10, stk. 2, i lov om uddannelse til ernærings- og husholdningsøkonom og i lov om uddannelse til håndarbejds lærer.

Til stk. 3

Efter de gældende regler om kongelig udnævnelse (lov nr. 173 af 28/4 1971) skal statsseminariernes rektorer udnævnes af dronningen. Endvidere følger det af tjenestemandslovens § 26, at kongelig udnævnte tjenestemænd afskediges af dronningen, og at uan-

søgt afsked af alle varigt ansatte tjenestemænd skal foretages af vedkommende minister.

Med disse modifikationer vil de kommende bestyrelser ved statsseminarierne kunne fungere som ansættelsesmyndighed på samme måde som bestyrelserne ved de private seminarier.

Til stk. 4

Bestemmelsen er ny og svarer til § 10, stk. 3, i lov om uddannelse til ernærings- og husholdningsøkonom og i lov om uddannelse til håndarbejds lærer.

Til § 11

Bestemmelsen er ny og svarer til § 11 i lov om uddannelse til ernærings- og husholdningsøkonom og i lov om uddannelse til håndarbejds lærer.

Til § 12

Bestemmelsen åbner mulighed for, at det enkelte seminariums bestyrelse kan fastlægge den organisationsstruktur for den interne rådgivning af ledelsen, som man finder mest hensigtsmæssig.

Der kan eksempelvis være tale om at etablere »seminarieråd« med repræsentanter for lærere, studerende og teknisk-administrative medarbejdere (som efter § 12 i lov om uddannelse til ernærings- og husholdningsøkonom og i lov om uddannelse til håndarbejds lærer), »lærerråd« eller »pædagogiske råd«, der alene omfatter lærere, eller »fællesudvalg«, der omfatter lærere og studerende.

Bestemmelsen erstatter de gældende regler om fællesudvalg/seminarieråd, lærerråd og de studerendes råd. Det står imidlertid som ved andre institutioner de studerende frit for, om de vil etablere et råd.

Til § 13

Bestemmelsen er ny og svarer til § 13 i lov om uddannelse til ernærings- og husholdningsøkonom og i lov om uddannelse til håndarbejds lærer.

Til § 14

Der henvises til bemærkningerne til § 4, stk. 1.

Forpligtelsen efter § 14, stk. 1, omfatter både øvelsespraktik og lønnet praktik.

Egnede praktiksteder er først og fremmest dag- og døgninstitutioner, skoler med børnehaveklasser, skolefritidsordninger og specialskoler, men også en række andre virksomheder, der udfører pædagogisk arbejde. Praktikstederne kan enten være institutioner, der drives af kommunen eller amtskommunen selv, eller institutioner, som ved aftale eller efter § 14, stk.

2, er forpligtet til at stille pladser til rådighed. Herom henvises til de almindelige bemærkninger.

En stor del af dag- og døgninstitutionerne er private selvejende institutioner, der har driftsoverenskomst med kommuner eller amtskommuner. De selvejende institutioner har egen ansættelseskompetence, og studerende i praktik vil skulle indgå i de selvejende institutioners personale. De kommuner og amtskommuner, der indgår driftsoverenskomst med private selvejende institutioner, må derfor være opmærksomme på, at det bør indgå i overenskomsten, at institutionerne har pligt til at modtage studerende i praktik.

Til § 16

De færdiguddannedes organisationer på området er Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund, Socialpædagogernes Landsforbund, Dansk Kommunal Arbejderforbund og Danmarks Lærerforening.

Til § 17

I nogle regioner kan der opstå risiko for en skæveling på grund af seminariernes placering i forhold til praktikpladsfeltet. Der kan således være flere seminarier inden for en amtskommune, mens der måske kun er et enkelt i den tilgrænsende amtskommune. Der må derfor være mulighed for at oprette fælles praktikpladsudvalg for flere amtskommuner, hvis opgaven ikke hensigtsmæssigt kan løses ved at indgå aftale efter § 18, stk. 3.

Til § 18

Indstilling om antallet af uddannelsespladser på seminarierne i regionen vil blive behandlet af Undervisnings- og Forskningsministeriet som en samlet indstilling fra regionen.

Til § 19

Det forudsættes, at de overenskomster, der i øvrigt skal indgås mellem de forhandlingsberettigede organisationer om de studerendes løn- og ansættelsesvilkår under lønnet praktik, indeholder bestemmelser om parternes mulighed for at afbryde praktikforholdet, hvis en af parterne finder det påkrævet.

Forpligtelsen til at modtage studerende i praktik gælder også øvelsespraktik. Da denne form for praktik ikke er et overenskomstanliggende, forudsættes eventuelle problemer løst i overensstemmelse med hidtidige retningslinier.

Til § 20

Med forslaget om tilvejebringelse af praktikpladser for den nye fælles pædagoguddannelse er det ikke hensigten at skabe et system, der udelukker eksisterende landsdækkende uddannelser på området fra at skaffe praktikpladser til deres studerende.

Den selvejende institution Diakonhøjskolen i Århus er godkendt efter højskoleloven og modtager tilskud fra Kulturministeriet med hjemmel i lov om statsstøtte til visse private skoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 659 af 25. oktober 1988. Diakonhøjskolen udanner bl.a. elever i en socialpædagogisk linie.

Diakonhøjskolen har også en plejehjemsassistentlinie, der fra 1. januar 1991 indgår i de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser efter overenskomst med Århus Amtskommune, jf. § 39, stk. 2, i lov nr. 432 af 13. juni 1990.

Med dette lovforslag tilsigtes det, at praktikpladsudvalget for Århus Amtskommune indgår aftale med Diakonhøjskolen om enten selv at stille praktikpladser til rådighed eller ved aftaler med andre praktikpladsudvalg at formidle praktikpladser svarende til to perioder lønnet praktik af 6 måneders varighed for hver diakonelev på socialpædagoglinien og svarende til det nuværende årlige optag på denne linie, som er godt 30. Skolen har i forvejen aftaler om lønnet praktik med godt 60 praktiksteder over hele landet.

Til § 21

En række seminarier udbyder allerede i dag efteruddannelseskurser til pædagoger og andre efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed. Herudover afholder alle seminarier særlige kurser for de tilknyttede praktiklærere ved institutionerne.

Udvalget anbefaler i sin betænkning, at denne efteruddannelsesvirksomhed udbygges og intensivres.

Udvalget peger også på, at indførelsen af en fælles pædagoguddannelse vil medføre konsekvenser for videreuddannelsen, som i dag foregår fortrinsvis på Danmarks Lærerhøjskole for børnehave- og fritidspædagoger og på Socialpædagogisk Højskole for socialpædagoger. Udvalget finder, at dette spørgsmål bør tages op særskilt.

Efter ministeriets opfattelse vil en del af seminarierne kunne medvirke til at løse uddannelsesopgaver, som har karakter af videreuddannelse. Dette gælder ikke mindst i forhold til pædagoger med en ældre uddannelse, som ikke længere er tidssvarende.

Til § 22

Ministeren kan herefter bestemme, at afgørelser,

der træffes af seminarierne inden for gældende bestemmelser, ikke kan påklages til ministeriet.

Til § 23

Til stk. 1

Bestemmelsen indebærer, at de nye regler om uddannelsen træder i kraft den 1. januar 1992, medens bestemmelserne om seminariernes styrelsesordning og om de regionale praktikpladsudvalg træder i kraft den 1. august 1991.

Der vil blive optaget studerende til de tre eksisterende uddannelser sidste gang pr. 1. august 1991. Optagelsen til den nye fælles uddannelse vil ske første gang pr. 1. august 1992. Bestemmelsen åbner dog mulighed for at optage studerende til den nye uddannelse allerede i januar 1992, hvilket kan blive aktuelt, hvis der skabes grundlag for en udvidelse af optagelsesrammen for 1991/92.

Til § 24

Som følge af uddannelsesreformens gradvise igangsætning vil der i en overgangsperiode være overskydende kapacitet til rådighed på seminarierne. Disse ressourcer foreslås udnyttet til at tilrettelægge et særligt uddannelsesforløb som et tilbud til en gruppe beskæftigede på det pædagogiske arbejdsmarked,

som ikke har pædagoguddannelse, men som har særlige kvalifikationer i kraft af deres arbejdsmæssige erfaring.

Ansørgernes særlige kvalifikationer begrundes, at ansøgerne stort set kan fritages for praktik. Det forudsættes, at deres kvalifikationer også giver baggrund for en vis reduktion af uddannelsens teoretiske del. Det er det enkelte seminarium, der afgør, om de særlige kvalifikationer hos ansøgerne er til stede.

Uddannelsen tilrettelægges som en deltidsuddannelse og vil formentlig kunne gennemføres på 2 til 2½ år. Uddannelsens nærmere tilrettelæggelse varetages af det enkelte seminarium.

Efter overgangsperiodens udløb vil tilsvarende uddannelsesforløb alene kunne tilrettelægges efter lov om åben uddannelse.

Til § 25

De foreslåede ændringer af seminariestøtteleven er en konsekvens af de ændrede betegnelser for uddannelserne ved husholdningsseminarierne og børnehave- og fritidspædagogseminarierne. Desuden inddrages de hidtidige private socialpædagogiske seminarier formelt under lovens ordning.

De foreslåede ændringer af bistandsloven er af rent teknisk karakter.